

1. HÉT: MÁRCIUS 26.

1. IGETÖVEK, TÓTÍPUSOK

Az ige-tövek

A finn ige-töveket a tövek alapján két fő csoportba lehet osztani:

a) egytövéű ige-tövek, b) kéttövéű ige-tövek.

Az egytövéű ige-tövek mindig magánhangzóra végződnek: *puhu-*, *saa-*, *juo-*¹

A kéttövéű ige-töveknek van a) magánhangzós (= teljes) töve: *ole-*, *mene-*

b) mássalhangzós (= csonka) töve: *ol-*, *men-*.

A kéttövéű ige-tövek magánhangzós töve használatos pl. a jelen idejű ragozásban (*mene-n*, *mene-t*), a mássalhangzós tő pl. a participium perfectum (*men-nyt*) és a főnévi igenév (*men-nä*) megalkotásában stb.

Az ige-csoportosítása a tó-típusok alapján

- puhua-típusú ige-tövek** – az ide tartozó ige-tövek infinitívusa mindig *-a/-ä*
 - ezek egytövéű ige-tövek
 - a tő végén rövid magánhangzó áll
 - a legtöbb ige ebbe a csoportba tartozik
 - pl. *puhu-a* 'beszél', *kysy-ä* 'kérdez', *tietä-ä* 'tud';
- saada-típusú ige-tövek** – az infinitívus *-da/-dä*
 - egytövéű ige-tövek
 - a tő végén vagy hosszú magánhangzó (*saa-da* 'kap', *jää-dä* 'marad'), vagy diftongus (*juo-da* 'iszik', *syö-dä* 'eszik') áll;²
- tulla-típusú ige-tövek** – az infinitívus *-la/-lä*, *-na/-nä*, *-ra/-rä*, *-ta/-tä*
 - kéttövéű ige-tövek
 - a ragozás során a csonka tő *-e-* elemmel egészül ki: *tul-la* 'jön' > *tule-n* (Sg. 1), *men-nä* 'megy' > *mene-n*, *pur-ra* 'harap' > *pure-n*, *nousta* 'felkel' > *nouse-n*;
- pelata-típusú ige-tövek** – az infinitívus *-a/-ä*
 - kéttövéű ige-tövek
 - mássalhangzós tő: *pelat-a* 'játszik' : *pelat-*
 - magánhangzós tő: a *-t-* kiesik, a tő *-a/-ä* vokálissal egészül ki: *haluta* 'akar' : *halua-n*, *vastat-a* 'játszik' > *vastaa-n*;
- tarvita-típusú ige-tövek** – az infinitívus *-a/-ä*
 - kéttövéű ige-tövek
 - mássalhangzós tő: *tarvit-a* 'kell' : *tarvit-*
 - a magánhangzós tő *-se-* elemmel bővül: *valit-a* 'választ' > *valit-se-n*;

¹ *Puhua* 'beszél', *saada* 'kap, fog', *juoda* 'iszik', *olla* 'van', *mennä* 'megy'.

² Kivétel két szabálytalan ige: *tehdä* 'csinál', *nähdä* 'lát'.

6. **vanheta**-típusú igék – az infinitívus *-a/-ä*
 – kéttövü igék
 – mássalhangzós tő: *vanheta* 'megöregszik' :
vanhet-
 – a magánhangzós tőben a *-t-* helyére *-ne-* elem kerül: *nuoret-a* 'megfiatalodik' > *nuore-ne-n*.

– A tőtípusok megtanulása azért fontos, mert a különböző igeidők és igemódok képzése során a hat tőtípus eltérően viselkedik!

– Külön oda kell figyelniük a *-ta(a)/-tä(ä)* végű igékre. Ezek egy részében a *-ta/-tä* az infinitívus képzője (pl. *nous-ta*, 3. típus), másutt a *-t* a tő része (pl. *pelat-a*, 4. típus), sőt a *-ta/-tä* is lehet a tő része (pl. *tietä-ä*, 1. típus). E három típus egyes szám első személyű alakja: *nousta* 'felkel' > *nousen*, *pelata* 'játszik' > *pelaan*, *tietää* 'tud' > *tiedän*.

– A fokváltakozás is eltérő módon jelentkezik a hat típusban:

A 2. (*saada*) és 5. (*tarvita*) csoportban, valamint a 3. csoport *-na/-nä*, *-ta/-tä* és *-ra/-rä* infinitívusi alcsoportjában nincs fokváltakozás.

Az 1. csoportban az erős fokot az infinitívus, ill. az egyes és többes harmadik személy képviseli (*antaa* 'ad', *antavat* 'adnak')

Ezzel szemben a 3. csoport *-la/-lä* infinitívusi alakjaiban (*ajatella* 'gondolkozik' – *ajattelen*, *ajettelet*, *ajettelee* stb.), a 4. (*pelätä* 'fél' – *pelkään*, *pelkää*, *pelkää* stb.) és a 6. csoportban (*lämmetä* 'felmelegszik' – *lämpenen*, *lämpenet*, *lämpenee* stb.) a ragozott alak áll erős fokban, az infinitívus pedig gyengében.

Tőtípus:	Infinitívus:	Egytövü/kéttövü:	Fokváltakozás:
1. Puhua-típusú igék:	-A	1	+
2. Saada-típusú igék:	-dA	–	– (kiv. tehdä, nähdä)
3. Tulla-típusú igék:	-nA, -lA, -tA, -rA	2 (C/V)	lA: +
4. Pelata-típusú igék:	-A (-t-)	2	+
5. Tarvita-típusú igék:	-A (-se-)	2	–
6. Vanheta-típusú igék:	-A (-ne-)	2	+